Lesson Fourteen-The ברכה Of הקרוש And הא–ל הקרוש And קרושה

בּרוּך אַתָּהְיִי אֶלְהִינוּ זִאלְהִי יִיִדְּ חְהִלְּתְּךְ בּנֵיהֶם לְּמַעֵן שְׁמוּ בְּאַהְּיִי אֲלְהִינוּ זִאלְהִי אֲכוֹתֵינוּ אֲלְהִי אֲבְרָהָם אְלֹהִי יִצְחָקוֹאלהַיִּי יָעֵקְבְּהָאַל הַנְּדוֹל הָנְּבוֹר וְהַנוֹרָא אֵל עֵלְיוֹן בּנִיהֶם לְמַעַן שְׁמוּ בְאַהְנִי אֲלָהִי נִיעָקְב הָאַל הַנְּדוֹל הָנְבוֹר וְהַנוֹיִץ אֵל עִלְיוֹן בָּרוֹיִם מוּבִים מוּבִים וְקֹנֶהְ אֶתְה יֵינְמָנֵן אַבְּרָהָם וּ

אַתָּהוָבּוּר לְעוֹלָם יָיָבְהַתִּים בַּרִוּךְ אַתָּהוִים לְבְּבִּים בַּרוּךְ אַתָּהוִים לְעוֹלָם יָיִבְּתִים בַּרִּוּךְ אַתָּהוֹים לְבְּבִּים בִּיִּים בַּיִּים בִּיִּים בִּיִּים בִּיִּים בַּיִּים בִּיִּים בִּיִּים בִּיִּים בִּיִּים בִּיִּים בִּיִּים בַּיִּים בִּיִּים בִּיִּים בַּיִּים בִּיִּים בִּיִּם בִּיִּים בִּיִּים בִּיִּם בִּיִּם בִּיִּם בִּיִּם בִּיִּם בִּים בִּיִּם בִּיִּם בִּיִּם בִּיִּם בִּיִּם בִּיִּם בִּיִּם בִּים בִּים בִּיִּם בִּיִּם בִּים בִּים בִּיִּם בִּיִּם בִּיִּם בִּים בִּיבּים בִּים בּים בִּים בּים בִּים ב

לְרוֹר זָרוֹר נַבְּלִיךְ לָאֵל בִּי הוּא ּלְבַרוֹ כָרוֹם וְבָּרוֹשׁ וְשִׁבְחֲבָּ אֻלְהֵינוּ סִפִּינוּ לֹא יָפוּשׁ לְעוֹלָםוְעֵר בִּי אֵל בֶּלֶרְ נָרוֹלוְקָרוֹשׁ אַתְּהבָרוֹךְ אַתָּה יְיָ הָאַל הַקָרוֹשׁ יְחָנֵנוּ מֵאִתְּרְ בַּעָר וּבִינָה וְהַשְּׁבַּל בָּרוֹךְ אַתָּה יְיָ חוֹנֵן הַנַעְת.

מפלת העמידה של ימות החול –נוסחי הסידורים בגניזה הקהירית–אורי ארליך

מנהג בבל			מנהג ארץ ישראל	
(7) ענף 2	ענף וב (42)	(114) ענף וא	(11) ענף 2	(18) ענף ו
לדור ודור נגיד גרלך ולנצה נצחים				
קדושתך	אתה קדוש	אתה קדוש	אתה קדוש	קדוש אתה
נקריש	ושמך קדוש וזכרך קדוש'	ושמך קדוש	ושמך קדוש	ונורא שמך
	ומשרתיך קדושים וקדושים בכל יום יהללוך סלה	וקרושים בכל יום	ולך יאמרו קדושים	
	1170 17711	יהללוך סלה	קדוש	, ,
ושבחך אלהינו מפינו				אין אלוה מבלעדיך
לא ימוש לעולם ועד				
כיי מלך גדול				
וקדוש אתה				
ברוך אתה יי	ברוך אתה יי	ברוך אתה יי	ברוך אתה יי	ברוך אתה יי
האל הקדוש	האל הקרוש	האל הקדוש האל הקדוש	האל הקדוש	ברון אונור האל הקרוש

Source 2

סדר רב עמרם גאון (הרפנס) סדר תפילה–לדור ודור המליכו לא–ל כי הוא לבדו מרום וקדוש, ושבחך א–לוהינו מפינו לא ימוש לעולם ועד כי מלך גדול וקדוש אתה. ברוך אתה ה', האל הקדוש.

Source 3-

סידור רב סעדיה גאון

אתה קדוש ושמך קדוש וזכרך קדוש וכסאך קדוש וקדושים בכל יום יהללוך סלה ב א ייי האל הקדוש

Source 4-Minhag Sepharad- ראש השנה

אָהָרן קרוש ושטף קרוש יקרושים בכל יום יהללוף

שפף: יסניד נפולם) יְתְקְדָּשׁ שִׁמְף יְדּנָה אֱלְהַינוּ עֵל פִינ מנו מוסים מנסטוק ויסע וסוס כננו אבוהם סקים פש לךור (ניפסרים פינ סנו מוסים מנסטוק ויסע וסוס כננו אבוהם סקים פש לרצל (ניפסרים פינ סנו מוסים מנסטוק יְדּנָה אֱלֹהֵינוּ עֵל יִשְׂרָאֵל

קרוש שתה ועורא שמף ואין אלוה מבּלְערִיף בּנְתוּב וַיִּגְבָּה יְהוָה צְּכָאוֹת בַּפּשׁפָּם. וְהָאֵל הַקּרוּשׁ גַּקְרָשׁ בּצְּרָקֹה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה (יָהָוָה שׁ) הַפְּלְךְּ הַקְרוֹשׁ:

Source 5

ספר כלבו סימן יא' ד"ה ומאה ועשרים–ויש אומרים שאין אומר היחיד לדור ודור נגיד גדלך אלא לדור ודור אתה קדוש והמעם לפי שאין היחיד אומר קדושה, תקנו נוסח זה שיש לה קדושה בתפלתו כמו שליח צבור, כך מצאתי.

Translation: Some say that an individual is prohibited from saying L'Dor Va'Dor Nagid Gadlecha but must instead say: L'Dor Va'Dor Ata Kadosh. The reason for this rule is that an individual does not recite Kedushah and that wording is reserved for after Kedushah. The wording was reworked for an indidual so that he mentions the word: Kadosh in his Bracha.

Source 6-מנהג קארפינטראץ (Carpentras)

ערבית של ראש השנה אַהָה לְהַחֲיוֹת מַהִים : כָּרוֹךְ אַהָּה יְיָ מָחֵיֶה הַּמָּחִים: לְרוֹר וָרוֹר אַהָה קָרוֹש : וְשִׁמְךְ קָרוֹשׁ וִקְרוֹשִׁים בְּכָּרֹר יום יהללוד פלה:

קדושה

Source 7- מחזור רומא -1800's

וֹנָ נַוֹאֵל (פּ'תּ נַּפִּלְרֵּ) נַקּּרְוּשׁ: בָרוּל וְלָרוּשׁ אַנִּוּה בִּי אָר מָצִּלְרְּ וֹנִ נָוּאַלִם נָעָר בִּי אָר מָצִּלְרְּ וֹנִ נָוּאַלִם נָעָר בִּי אָר מָצִּלְרְּ צחורם הש"ב חומר קדושה י והקהל יכוין רגליו כשאומר קדום וישא עיביו לשמים וישא גיפור ויש כיהגים לימר כקרישך כמקום כתר:

Source 8

מחזור רומא –תפלת מוסף לשבת

יְתָעוּ לָּךְ הַּסוֹנֵי סֵעְלָה עָם קְבוֹצֵי סֵסְה יַחַר בְּלְם קְּרִשׁ לְּדְ יִשְׁלֵשׁוּ בְּכָה שֶׁנְאֶסַר עַל יִד נְבִּיאֶךְ וְּסָרְא װֶהְ שְׁאֲלִים וֶה לָוֹה אֵיָה סְקוֹם כְּבוֹרוֹ לְעְטָתָם בָּרוֹשׁ בָּרוֹשׁ בָּרוֹשׁ יָיִ צְבָאוֹת סְׁלֹא כְּלְ דְּאֲרֵץ כִבוֹדוֹ: בְּבוֹד ְּלְאַ עוּלָסְ מְשִּׂרְתִיוֹ שִׁאֲלִים וֶה לָוֹה אֵיָה סְקוֹם כִבוֹרוֹ לְעְטָתָם בָּרוֹשְׁ בָּרוֹשׁ בְּרוֹשׁ יְיִי בְּרִיךְ כָּבוֹד יְיִשְׁלְשׁוּ בְּכָה שֶׁמְעִישְׁרְיִי שְׁמְאַבְּיוֹם זְיִא אָבְיוֹן דִּא שִׁבְּעוֹ דִּאֹא

אָנְיִייָּ אָלוֹדֶעָם י וּבַרְבַרִינְקּדְשָׁךְּכָּרוּב לֵאְטֹר ו יִסְלוּךְיִיְּ לְעוּלָם אֱלֹדִיךָּ אִיוּן לְחר ודור הללויה י ודור הללויה י

סידור רב סעדיה גאון -Source 9

אל קדושה פי אלצלוה בעד מחיה אמן. ואחרי מחיה המתים הוא מוסיף המתים פיקול בעד מחיה אמן בתפלה את התחלת הקדושה ואומר

נקדישך ונעריצך ונשלש לך קדושה משולשת ככתוב על־יד נביאך וקרא זה אל זה ואמר קדוש ויגינון (ועונים) קדוש / קדוש קדוש ייי צבאות מלא כל הארץ כבודו. ויקול (ואומר) אן ברעש גדול אדיר וחזק ונורא משמיעים קולם לעומתם משבחים ואומרים ויגינון (ועונים) ברוך כבוד ייי ממקומו. ויקול (ואומר) ממקומך מלכנו תופיע ותמלוך עלינו כי מחכים אנו לך מתי תמלוך ותמלוך בציון בקרוב בימינו ויגינון אמן ויקול (ועונים אמן ואומר) ותשכון ותתגדל

Source 10

סידור רב סעדיה גאון-קדושה לשבת

אלי אכר אלקול. ויזידון פי אלקדושה עד סוף הדבור. ומוסיפים גם בקדושה של איצא אלתי פי אלצלוה בעד ברוך כבוד התפלה אתרי ברוך כבוד ה' ממקומו ייי ממקומו אן יקול אלאמאם שהחזן אומר

פעמים באהבה אומרים ויגיבון [ועונים] שמע ישראל ייי אלהינו ייי אחד ויקול [ואומר] להיות לכם לאלהים ויגיבון [ועונים] אני ייי אלהיכם ויקול [ואומר] והיה ייי למלך על כל הארץ ויגיבון [ועונים] ביום ההוא יהיה ייי אחד ושמו אחד ויקול [ואומר] ותמלוך בציון בקרוב בימינו ויגיבון [ועונים] אמן ויקול [ואומר] תשכון תתגדל ותתקדש

אלי אכר אלקול. והדה אלאקואל אעני אל עד סוף הדבור. והדבורים האלה, כלומר אל אשר שבת ופעמים. אע"פ שאין להם אשר שבת ופעמים. אע"פ שאין להם אלאצל פלא תצר מן יקולהא ולא תפסד עיקר אינם מזיקים לאומרם ואינם מפסידים צלותה.

Source 11

סדר רב עמרם גאון סדר תפילה ד"ה וסדר תפלת–וסדר תפלת שליח ציבור היורד לפני התיבה כך הוא, אומר אבות וגבורות, וקודם קדושת השם אומר. כתר יתנו לך המוני מעלה

וקבוצי ממה. יחד כולם קדושה לך ישלשו כמה שנאמר על ידי נביאך וקרא זה אל זה ואמר, קדוש קדוש קדוש ה' צב-אות מלא כל הארץ כבודו (ישעיהו ו', ג'). אז בקול רעש גדול אדיר וחזק משמיעים ומתנשאים לעומתם ברוך יאמרו ברוך כבוד ה' ממקומו (יחזקאל ג' י"ב). ממקומך מלכנו תופיע ותושיענו ותמלוך עלינו כי מחכים אנחנו לך מתי תמלוך בציון בקרוב בימינו ובחיינו תשכן. תתגדל ותתקדש בתוך ירושלם עירך לדור ודור ולנצח נצחים. ועינינו תראנה במלכותך כדבר האמור בשירי עזך מפי דוד משיח צדקך, ימלוך ה' לעולם אל-היך ציון לדור ודור הללוי-ה (תהלים קמ"ו, י").

Source 12

סדר רב עמרם גאון (הרפנם) סדר תפילה–והכי שדר רב נמרונאי ריש מתיבתא דמתא מחסיא. כך מנהג של שתי ישיבות לומר בקדושת כתר אז בקול רעש גדול, וממקומך מלכנו וכו'. ובמוסף של שבת ושל יום מוב ושל יום הכפורים ובנעילה אנן אומרין פעמים וכו', ולהיות לכם לאלהים. אבל בראשי חדשים ובחולו של מועד אין אנו אומרין.

Source 13

מחזור ויטרי סימן קצב-שבת מוסף –כתר לאדון נכתיר וברכה לברוך נברך ומלוכה למלך נמליך. ושם המיוחד נייחד יחד. עם קבוצי מעלה קדושה לקדוש נשלש ככת' וקרא זה אל זה ואמר ק' ק' ק' י"י צבאות מלא כל הארץ כבודו: כבודו מלא עולם משרתיו שואלים זה לזה. איה מקום כבודו. לעומתם ברוך יאמרו: ועונין: ברוך כבוד י"י ממקומו: ממקומו הוא יפן ברחמים ויחון על עם המייחדים שמו ערב ובקר בכל יום תמיד: פעמים באהבה שמע אומרים: ועונין: שמע ישראל י"י אלהינו י"י אחד: אחד הוא אלהינו. הוא אבינו הוא מלכינו הוא מושיענו והוא יושיע את שאריתנו והוא ימעינו בארץ זבת חלב ודבש וישמיענו ברחמיו שנית. לעיני כל חי. להיות לכם לאלהים. אני י"י אלהיכם: אדיר אדירנו י"י מה אדיר שמך בכל הארץ כאמור והיה י"י למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה י"י אחד ושמו אחד: ובדברי קדשך כתוב לאמר. ימלוך י"י לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה: לדור ודור נגיד גודלך: תכנת: רצה ומודים: ברכת כהנים: שים שלום.

Source 14

תוספתא מסכת ברכות (ליברמן) פרק א' הלכה מ'–אילו ברכות שפותחין בהן בברוך כל הברכות כלן פותחין בברוך חוץ מברכה הסמוכה לשמע וברכה הסמוכה לברכה אחרת שאין פותחין בהן בברוך. ואין עונין עם המברך; ר' יהודה היה עונה עם המברך ק' ק' ק' וגו' וברוך וגו' כל אילו היה קורא ר' יהודה עם המברך.

Translation: These are the Brachot which begin with the word Baruch: all the Brachot begin with the word Baruch except for the Bracha that is connected to Shema and any other Bracha which is connected to another Bracha which does not begin with the word: Baruch. We do not recite a Bracha on our own after a person recites a Bracha on our behalf. Rav Yehudah says: I would repeat what the prayer leader recited after the prayer leader recited the words: Kadosh, Kadosh, Kadosh and Baruch Kvod. Those two verses Rav Yehudah would recite after the prayer leader recited them.

Source 15- תפלה ומנהגי תפלה ארץ ישראליים בתקופת הגניזה, Ezra Fleischer. הברכה שלישית של העמידה הכילה בגופה, בניסוחה הראשון, את פסוקי ההתגלות שהפכו לימים לקדושה. הקדושה כפי שהיא לפנינו בתפילותינו הממוסדות נתפתחה עם הזמן מן הגרעין הקמאי הזה.

Translation: In its original wording, the third Bracha of the Amidah contained the verses of revelation that became Kedushah. The Kedushah as it exists today in our standard Siddur blossomed over time from this original seed.

אתה קדוש ושמך קדוש ולך יאמרו קדושים קדוש, ככתוב על יד נביאך: וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש ה' צב–אות מלא כל הארץ כבודו. ונאמר: ברוך כבוד ה' ממקומו. ברוך אתה ה' הא–ל הקדוש.

דבר מובן מאליו הוא שכל הימים שבם כללה הברכה השלישית בתוכה את פסוקי הקדושה היא נאמרת, יחד עם הפסוקים שבתוכה, גם מפי היחיד, כשם שנאמרה מפי שליח ציבור במעמד הרבים. ומובן גם כן שכוונת ה"קדושה" במעמד הזה לא הייתה אלא תיאורית: הברכה השלישית מוקדשת לתהילת ה' במרומים, ופסוקי ה"קדושה" שהובאו (211)בה כוונו להמחיש תהילה זו על פי המקרא.

Translation: It is apparent that during the time that the third Bracha contained the verses of Kedushah, the verses were recited by individuals as well as by the prayer leader in a group of ten or more men. It is also clear that the purpose of Kedushah was to be descriptive: the third Bracha was dedicated to describing how G-d is praised in the heavens. The verses from Kedushah were included to illustrate that praise by means of Biblical verses.

העמידה ייצגה אפוא נאמנה את כוונת המחוקקים, אבל היא לא ייצגה את עולמם הרוחני של ישראל בשלמות אמתית. קרוב לומר שהמתפללים הקדומים מצאו בברכה השלשית של העמידה, וביותר בפסוקי ההתגלות שנכללו בה, פורקן מה למאווייהם, והיתר, עקיף לפחות, לסקרנויותיהם המיסטיות.

Translation: The Amidah accurately represented the intention of its authors but it did not adequately represent the spiritual feelings of the Jewish people. It is appropriate to say that the ones who first recited the text of the Amidah found in the third Bracha of the Amidah, more particularly in the verses that were included within it, an outlet for their feelings and permission indirectly to pursue their mystical curiosity.

גנזי שכטר-Source 16

עד עכשו אין אומרים בארץ ישראל קדיש ושמע אלא בשבת או בימים מובים בלבד בשחרית בלבד חוץ מירושלים ובכל מדינה שיש בה בבלאין שעשו מריבה ומחלוקת עד שקבלו עליהם לומר קדושה בכל יום אבל בשאר מדינות ועיירות שבארץ ישראל שאין בהם בבלאין אין אומרים קדוש אלא בשבת ובימים מובים בלבד.

Translation: Until now it was not the custom in Israel to recite Kedushah and a verse from Kriyat Shema in Kedushah except on Shabbat and on Yom Tovim and only in Schacharit. Kedushah was recited everyday in Yerushalayim and any part of the country where Jews of Babylonian descent lived who caused infighting and disagreement until the residents of that area agreed to recite Kedushah every day. But in other parts of

Israel and in cities where Jews of Babylonian descent did not live, the residents of those areas did not recite Kedushah except on Shabbat and on Yomim Tovim.

Source 17

מסכת סופרים פרק מז' הלכה מ'–וקמן שאינו פורם את שמע אינו יכול לומר קדוש ביוצר ביחיד, אבל בציבור עונה עמהם. וגדול שהוא פורם את שמע, יכול לומר קדוש, לפי שהוא כסודר, אבל קדוש של עמידה, כיון שצריך לומר נעריצך ונקדישך, אינו מן הדין לומרו פחות מעשרה.

Translation: A minor who is not qualified to porais the Shema may not recite the Kedushah found in the first Bracha of Kriyat Shema when praying without a group of ten men but when he is among a group of ten men, he may respond to the prayer leader. An adult is qualified to Porais the Shema and can recite the Kedushah that is found in the first Bracha of Kriyat Shema but he may not be recite the Kedushah of Shemona Esrei except in the presence of ten men since it includes the invitation of "we shall elevate You and sanctify your name."

Source 18

תלמוד בבלי מסכת חולין דף צא עמוד ב –ויאמר שלחני כי עלה השחר, אמר לו: גנב אתה, או קוביוסמוס אתה, שמתיירא מן השחר? אמר לו: מלאך אני, ומיום שנבראתי לא הגיע זמני לומר שירה עד עכשיו. מסייע ליה לרב חננאל אמר רב, דאמר רב חננאל אמר רב: שלש כתות של מלאכי השרת אומרות שירה בכל יום, אחת אומרת קדוש, ואחת אומרת קדוש ה' צבאות. מיתיבי: חביבין ישראל לפני הקדוש ברוך הוא יותר ממלאכי השרת, שישראל אומרים שירה – בכל שעה, ומלאכי השרת אין אומרים שירה אלא – פעם אחת ביום, ואמרי לה – פעם אחת בשבת, ואמרי לה – פעם אחת ביובל, ואמרי לה – פעם אחת בעולם; וישראל מזכירין את השם אחר שתי תיבות, שנאמר: שמע ישראל ה' וגו', אחת בעולם; וישראל מזכירין את השם אלא לאחר ג' תיבות, כדכתיב: קדוש קדוש קדוש ה' ומלאכי השרת אין מזכירין את השם אלא לאחר ג' תיבות, כדכתיב: קדוש קדוש קדוש ה' צבאות; ואין מה"ש אומרים שירה למעלה, עד שיאמרו ישראל לממה, שנאמר: ברן יחד כוכבי בקר, והדר: ויריעו כל בני אלהים!

Translation: And he said: Let me go, for daylight is breaking. Jacob said to him, 'Are you a thief or a rogue that you are afraid of the morning?' He replied: I am an angel, and from the day that I was created my time to sing praises to the Lord had not come until now'. This supports the statement of R. Hananel in the name of Rab. For R. Hananel said in the name of Rab: Three divisions of ministering angels sing praises to the Lord daily; one proclaims: Holy, the other proclaims: Holy, and the third proclaims: Holy is the Lord of hosts. An objection was raised: Israel are dearer to the Holy One, blessed be He, than the ministering angels, for Israel sing praises to the Lord every hour, whereas the ministering angels sing praises but once a day. Others say: Once a week; and others say: Once a month; and others say: Once a year; and others say: Once in seven years; and others say: Once in a jubilee; and others say: Once in eternity. And whereas Israel mention the name of G-d after two words, as it is said: Hear, Israel, the Lord etc., the ministering angels only mention the name of G-d after three words, as it is written: Holy, holy, holy, the Lord of hosts. Moreover, the ministering angels do not begin to sing praises in heaven until Israel have sung

below on earth, for it is said: When the morning stars sang together, then all the sons of God shouted for joy!

Source 19

תוספות–מסכת סנהדרין דף לז' עמ' ב'–מכנף הארץ זמירות שמענו – כתוב בתשובת הגאונים שאין בני ארץ ישראל אומרים קדושה אלא בשבת דכתיב (ישעיה ו') גבי חיות שש כנפים לאחד, וכל כנף הוא אומר שירה אחת ביום בששת ימי החול. וכשיגיע שבת אומרים החיות לפני המקום רבונו של עולם אין לנו עוד כנף. והקב"ה משיב להם: יש לי עוד כנף אחד שאומר לפני שירה שנאמר מכנף הארץ זמירות שמענו.

Translation: It is written in the Responsa of the Gaonim that the residents of Eretz Yisroel did not recite Kedushah except on Shabbat. They followed that custom based on a verse in Yishayahu, Chapter 6. The verse relates to us that the angels had six wings. With each wing the angels would recite one song each day of the regular days of the week. When Shabbat came, the angels asked G-d: G-d, we do not have any more wings with which to sing. G-d answered them: I have one more wing (the Jewish people) who will recite Shira for Me on Shabbat as the verse says: (Yishayahu 24, 16): From the uttermost parts of the Earth have we heard songs.